STOCKHOLMS ENSKILDA BANK
AKTIEBOLAG
GRUNDAD 1856
Fonder 110.000.000 kronor

D·N
8/7 1947

General Franco folkomröstar

Det börjar bli för mycket för general Franco. För åtta år sedan blev den segrande generalen i inbördeskriget erkänd av makterna och fick ta emot både ambassadörer och ministrar. Men hur ser det ut i dag? Ambassadörerna och ministrarna är som bortblåsta och har bara lämnat kvar var sin lilla enkla chargé d'affaires. Från alla håll kommer protester, från den internationella fackföreningsrörelsen, från intellektuella runtom i världen, till och med från Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet, som åtminstone av hänsyn till sitt namn borde hålla sig till Atlantdeklarationen och inte blanda sig i främmande länders inre angelägenheter, tycker generalen. Själva lord Templewood nedlåter sig till att ge hetsarna en vink om ett bekvämt sätt att störta Franco, man behöver bara avskära tillförseln av olja, bomull och gummi. Till och med de spanska apelsinerna blir lidande av denna förföljelse: i en svensk hamn slår arbetarna fotogen över dem.

Då kan man förstå hur det spanska folket skall reagera. Spanjorerna är upprörda och retade, upplyste Franco i ett tal häromdagen, deras goda vilja till samförstånd med utlandet förlamas. Att deras vilja till samförstånd med sin diktator är allt annat än förlamad har Franco velat ge världen ett bevis på. Det är redan gammal praxis att en diktator som vill övertyga utlandet om att demokrati och allmän trivsel blomstrar i hans land anordnar en folkomröstning. I Sovjetunionen har folkomröstningarna formen av "val" till representativa församlingar. I Hitlertyskland ställdes en direkt fråga till folket, som hade att svara ja eller nej. General Franco har valt sin egen linje. Spanjorerna kan inte kallas att utse en riksförsamling, de har redan en sådan under det gamla namnet cortes, men Franco har själv utnämnt dem till folkrepresentanter — de sitter eller fockas, hur deras husbonde tycker. Men Francos folkomröstning tillhör inte heller riktigt den Hitlerska typen. Hitler manipulerade med tyska folket för att få ett svar om han ansågs som en god statsledare i vissa konkreta frågor som redan hade avgjorts. Det gör också Franco: för en månad sedan lät han cortes anta en lag som gjorde Spanien till monarki och uppdrog åt honom att vara regeringschef på livstid. Men i den av cortes antagna lagen finns en bestämmelse som gäller ett framtida beslut av Franco: diktatorn får rätt att till monark utse den person han behagar och att göra det när han anser lämpligt.

Det är denna lag folket kallades att yttra sig om vid omröstningen i söndags. Frågeställningen är alltså ganska hoprörd. Man kan vara för monarkin, men utan att vilja överlåta åt Franco att utse kronans bärare. Man kan vara monarkist eller repulikan, men önska att avgörandet överlåts åt folkomröstning i fria former. Men man får inte underlåta att rösta. Franco har dekreterat röstplikt. Den som drar sig undan har stora obehag att vänta.

De första meddelandena om röstningen visar att deltagarna i vissa kretsar har stannat vida under de 98—99 procent, samtliga ja-röster, som det är en hederssak för en diktatur att nå upp till. Om slutresultatet, som ännu inte föreligger då detta skrivs, bekräftar denna tendens, skulle Francos ansträngningar bli illa lönade. Han har verkligen gjort sitt bästa. Han hade inte bara förhindrat varje oppositionell propaganda. Alla som inte stod på de rebellerande generalernas sida i inbördeskriget är berövade sin rösträtt. Råkar man vara släkt med republikanska spanjorer som vistas i utlandet, drabbas man av samma öde. Valförrättningen övervakas av falangister och andra av regimens speciella förtroendemän. Och slutligen: så snart denna vaktpersonal har meddelat voteringsresultatet skall de skynda sig att bränna röstsedlarna — det får inte vara möjligt att kontrollera deras uppgifter. Tronpretendenten Don Juan hade först uppmanat de spanska monarkisterna att bojkotta omröstningen, men ändrade sig i sista stund och överlämnade åt dem själva att bestämma sin hållning. Exilregeringen Llopis står däremot fast vid att dess meningsfränder bör demonstrera genom röststrejk eller blanka sedlar. I hemliga flygblad har monarkisterna uppmanats att följa exemplet.

Ett visst samgående mellan alla general Francos motståndare finns det åtminstone en antydan till. Tronpretendenten vill inte fatta Francos hjälpande hand vid sitt väntade uppstigande på tronen: han vill ha kronan utan villkor, men han utlovar en konstitutionell monarki. Exilregeringen under ledningen av det socialistiska partiets generalsekreterare, Llopis, är en samlingsregering, som till och med erbjuder monarkisterna plats. Den har övergett den föregående regeringen Girals krav att den republikanska författningen skulle automatiskt träda i kraft efter Francos fall.

Denna samlade front vill Franco bjuda spetsen med sin folkomröstning. I en appell till folket försäkrade han att han är en garanti för "Spaniens storhet och nationens moraliska och ekonomiska välbefinnande". Han är den ende statschefen i Västeuropa som får odla sitt lands moraliska och ekonomiska välbefinnande utanför Marshallplanen.

Riksdagssammanträden.

Tisdagen den 8 juli 1947.

Första Kammaren kl. 4 e. m.
Andra Kammaren kl. 4 e. m.
Statsutsk. in pleno kl. 11 f. m.
Sammansatta Stats- o. 2:a Lagutsk. i 2:a Lagutsk. lokal kl. 2 e. m.
Bankoutsk. kl. 2 e. m. Obs. tiden.
1:a o. 2:a Lagutsk. gemensamt i 2:a Lagutsk. lokal kl. 11 f. m.
2:a Lagutsk. kl. 11.05 f. m.

Regeringspartiet höll ihop på 155-miljonerslinjen

och bestämde därigenom riksdagens beslut om livsmedelspriserna. En lång rad talare beklagade under debatterna att man inte kunnat nå enighet när reservanternas bud, som också var jordbrukarorganisationernas, inte låg mera än 45 miljoner över regeringens. Ett intressant ljus över den saken kastades i ett replikskifte mellan den socialdemokratiske hemmansägaren Andersson i Löbbo och bondeförbundaren Gustafson i Vimmerby. Den senare förklarade att organisationerna bestämt satt sig emot den kompromisslösning på utskottsstadiet som allvarligt eftersträvades under ledning av en tredje småländsk jordbrukare, folkpartisten Oscar Carlström. Vare sig den omedgörliga hållningen haft fackliga eller partipolitiska huvudmotiv, måste det ur vidare synpunkter än dagsfrågans vara olyckligt att utsikterna till brett samförstånd förspillts på en för inflationsbekämpandet viktig punkt.

Det bör i detta sammanhang noteras att flertalet jordbruksrepresentanter avstod från hotelser i sina anföranden. Axel Pehrsson-Bramstorp sökte snarare framhäva de gemensamma syftena. Endast åt ett håll var bondeförbundsledaren riktigt besk, och därvid hade han sällskap med statsrådet Sträng. Båda fördömde kommunisternas dubbelbottnade taktik, som utmynnade i ett högeligen invecklat säryrkande. Möjligen fanns det en smula besvikelse i hr Bramstorps reaktion: enligt korridorryktet skulle bondeförbundarna haft förhoppningar på en tillfällig voteringsframgång för 200 miljoners-linjen i andra kammaren med hjälp av kommunisternas röster. När den möjligheten inte realiserades, blev regeringsmajoriteten i båda kamrarna stor.

Den argentinske presidentens radiotal

på söndagen återutsändes underligt nog av Sveriges radio. I den ringa mån den fascistiske diktatorns tal inte bestod plattheter var det förargelseväckande genom skryt och bombasmer. Till en begäran att införa talet såsom annons har Dagens Nyheter av principiella skäl sagt nej; politisk propaganda från främmande makters sida bör inte få spridas ens i denna form. Det bör tillfogas att den argentinska beskickningens representant ansåg sig böra besvara denna vägran med uttalanden om bristande sinne för pressfriheten, ovänlighet mot det argentinska folket och rapportering av det skedda till hemlandets regering. Saken är uteslutande komisk, därför att det inte är fråga om Tyskland, utan om Argentina, inte om Hitler, utan om Perón. Men den innebär en behövlig erinran om diktaturregimernas smak och syften.

PRESSGRANNAR

Det vore en olycka om Sverige ställde sig vid sidan av den nya Pariskonferensen, säger Karlstadstidningen (fp) och uttrycker därvid en opinion som dess bättre tycks vara allmänt förhärskande (kommunisterna givetvis undantagna). Rent formellt skulle vi nog ha möjligheter att "slingra oss ut ur" situationen:

Det skulle då ske på det sättet att vi visserligen tackade ja till inbjudan och infann oss i Paris — man har på sina håll påpekat att Sträng i alla fall är där nere för spannmålskonferensen —, men att vi samtidigt förklarade oss inte vilja spela annan roll än som iakttagare. Vi skulle då knappast kunna företrädas av statsrådet Sträng, utan finge nöja oss med att skicka någon expert. Man bör på goda grunder kunna ta för givet att denna lösning varit föremål för prövning i regeringen och att den även kommer att diskuteras av utrikesnämnden. Men någon god lösning är detta inte ur någon av de två huvudsynpunkter, som för oss måste bli avgörande.

Den första är frågan om vår försörjning. De skörderapporter som nyligen publicerats är sådana att vi måste kalkylera med ett icke ringa behov av importerade livsmedel under den kommande försörjningsperioden:

Att under sådana förhållanden vara borta från konferensen eller bara delta som iakttagare vore säkerligen i hög grad oklokt. Den andra synpunkten är rent politisk och har relevans särskilt efter ryssavtalet. Detta har som bekant på många håll i England och Amerika uttolkats som ett svenskt steg mot öster. Skulle vi nu ta ytterligare ett steg som kunde uppfattas som demonstration mot västmakterna, vore det säkerligen inte lyckligt.

Ur alla synpunkter måste man sålunda bestämt tillråda att vårt land inte tvekar om att acceptera inbjudan till Paris. Som ytterligare ett skäl kan vi här hemma peka på den ryska utrikesledningens metod vid sprängningen av Pariskonferensen. Syftet var så uppenbart politiskt att ett sådant moraliskt stöd däråt, som ett svenskt avböjande de facto skulle innebära, bestämt måste förhindras.

Sverige har genom sin anslutning till FN förbundit sig att "genom internationella organisationer främja ekonomiska framsteg för alla folk", erinrar Upsala Nya Tidning (fp). Det är här fråga om en internationell organisation:

Den lyder ännu inte under FN — här är snabb handling nödvändig —, men ingenting hindrar att den i en eller annan form kan samordnas med FN, som visat sig mycket smidigt i fråga om samarbete med organisationer utanför den egna ramen. Det är inte heller uteslutet att planens utformning kan lämna en möjlighet öppen till samarbete även med Ryssland. Ett meddelande från FN:s informationstjänst, daterat den 3 juli, ger skäl för reflexionen att FN:s Europakommission härvid skulle kunna bli ett förmedlande organ. Att den senaste Pariskonferensens resultat skulle definitivt "fällt ned järnridån mellan öst och väst" är ett lika obalanserat överord som Molotovs "varning" för samarbete.

Att förkasta den amerikanska planen innebure i grunden ett så markant misstroende att det stjälper varje försök till internationellt samarbete — det är tidningen Arbetarens (s) omdöme:

Skiljelinjen går egentligen inte mellan statlig eller privat kapitalism. Englands regering är socialdemokratisk; Bevin är en av de mest ivriga socialiseringsanhängarna, men han är den amerikanska planens varmaste förespråkare. Skiljelinjen går mellan internationellt samarbete under fri tävlan å den ena sidan och svartsjuk misstänksamhet och ensidig kontrollutövning å den andra.

Sverige kommer säkert att ställa sig bland ja-sägarna. Vi har intet att invända. Det motsatta vore orimligt.

Östergötlands Dagblad (h) diskuterar Finlands ställning:

Det råder intet tvivel om att majoriteten där är ytterst mån om att behålla kontakter väster ut. Å andra sidan ställer det sig av välbekanta skäl mycket svårt för den finska statsledningen att växla in på någon linje som kunde innebära en motsättning till Moskva. En uppgift att Finlands regering redan behandlat frågan och "av politiska och geografiska skäl" beslutat avböja inbjudan har dementerats, men så mycket kan under alla förhållanden sägas att i uttrycket "politiska och geografiska skäl" finns hela problemet för Finlands del koncentrerat... Om emellertid Finland av det politiska läget skulle finna sig tvunget att svara nej, kan man nog vara övertygad om att det svaret — bortsett från en liten minoritet — skulle vara ett med tungt hjärta avgivet.

Skulle någon annan av staterna i östzonen infinna sig i Paris — Tjeckoslovakien har redan förklarat sig berett — kommer det att se mycket egendomligt ut om Finland svarade nej.

Det kommunistiska spelet under typografstrejken utgör ett avskräckande exempel på demagogi, enligt danska Social-Demokratens kommentar vid konfliktens avslutning:

Den enkle Sandhed om denne Strejke er den, at man fra kommunistisk Side systematisk ødelagde alle Muligheder for langt tidligere at afslutte Strejken med et Resultat, der i alt væsentligt vilde have svaret til det, der nu er opnaaet efter en lang og uhyre kostbar Konflikt. Det var tydeligt nok den kommunistiske Partiledelses Hensikt, at Strejken — ganske uden Hensyn til Typografernes Tarv — skulde fortsættes, til alle Organisationens økonomiske Muligheder var udtømt. Og denne Katastrofe-Politik skulde efter den kommunistiske Plan føres igennem med det ene Formaal at skabe Modsætninger indenfor Fagbevægelsen og sluttelig kaste Skylden over paa De samvirkende Fagforbund. En ligesaa raffineret som samvittighedsløs Taktik.

Men nu, da der kan tales aabent om denne Konflikt, kan ingen længere være i Tvivl om, hvor Skylden skal placeres. Hasardspillerne er afsløret og uhjælpeligt naglet til Ansvaret.

Politiken yttrar:

Hvilke Former der kan findes for at sikre det frie Ord, maa Tiden vise. Men selv om Resultatet af den nu afsluttede Konflikt utvivlsomt har afsat megen Bitterhed inden for Typografernes Kres. Afstemningstallene viste jo kun en kneben Majoritet for Forslagets Vedtagelse, maa det dog haabes, at ogsaa de er beredt til at finde frem til organisationsmæssige Aftaler, der sikrer de demokratiske Frihedsgoder, der er Grundlaget for hele deres Gerning.

Man har visat stort intresse för det svenska systemet med avtalsreglerad skiljedom under längre tid.

OFFICIELLT

Centrala sjukvårdsberedningen. Till ledamöter i styrelsen för centrala sjukvårdsberedningen har förordnats medicinalrådet L. E. Edén, intendenten i byggnadsstyrelsen M. O. E. L. Hökerberg, förste byråläkaren C. E. L. Groth, riksdagsman J. E. G. Fast, landstingsdirektör G. O. L. Beijbom, sjukhusdirektör N. H. Hansson, marindirektör G. Hartzell, generaldirektör C. T. Sällfors, lasarettsläkare A. G. W. Engel samt riksdagsmannen lasarettssysloman S. A. A. Hagård. Samtliga förordnanden gäller från den 1 juli samt äger giltighet för Edén till den 31 maj 1948, för Hökerberg till utgången av 1947 samt för övriga till den 30 juni 1951.

Till suppleanter har förordnats medicinalrådet P. Björck för Edén, intendenten hos byggnadsstyrelsen S. O. Roempke för Hökerberg, förste byråläkaren G. A. Rundberg för Groth, riksdagsman J. B. Johansson för Fast, sekreteraren hos landstingsförbundet F. J. G. Dahlgren för Beijbom, rektor S. T. Ringenson för Hansson, bergsingenjör F. Lindgren för Hartzell, direktören hos Industriförbundet O. R. Sundén för Sällfors, lasarettsläkare J. F. O. Andersson för Engel samt sjukhusintendent G. Heimer för Hagård.

Riksdagsman Fast är ordförande i styrelsen.

Väg- och vattenbyggnadsverket. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordar t. f. distriktsingenjören Ossian Svensson samt civilingenjörerna A. A. Cronström, G. H. E. Johnsson, K. E. Kjellberg och N. B. Kristoffersson till distriktsingenjörer vid väg- och vattenbyggnadsverket.

Bostadsnämnden. Till ständiga ledamöter i statens bostadsnämnd tills vidare under ett år har förordnats bankinspektör A. Tondén, ordförande, och förrådsdirektör C. G. H. Engwall och till särskilda ledamöter i bostadsnämnden flaggjunkare C. E. Bergdahl, hantverksföreståndare C. E. Mobert och kontoristen vid statens järnvägar G. Netterdag. Bergdahl eller, om denne är hindrad, skall Mobert vara ledamot i nämnden även vid behandling av sådana ärenden som icke rör någon särskild grupp av befattnings- eller beställningshavare. Till suppleanter för nämndens ledamöter har förordnats för Tondén kanslirådet B. Nevrell, vilken vid förfall för Tondén skall vara ordförande i nämnden, för Engwall byråchef K. A. Fröman, för Bergdahl konteramiral H. V. Simonsson, för Mobert vaktkonstapel K. Revoniemi samt för Netterdag förste reparatören T. Falk.

Läkarna. Medicinalstyrelsen har på förslag till provinsialläkartjänsten i Valdemarsviks distrikt uppfört provinsialläkarna B. M. Silfwersvärd, Näs, förord, D. Ljungqvist, Emmaboda, och B. Qvarnström, Lövånger.

— På förslag till provinsialläkartjänsten i Grythytteheds distrikt har medicinalstyrelsen uppfört extra provinsialläkaren Gösta Banck, Tärnsjö, förord, leg. läkaren Bo Bergström, Malung, och extra provinsialläkaren E. Örnefors, Hohultslätt.

— Leg. läkaren Karl Lindén har förordnats att under tre år vara förste underläkare vid lasarettet i Landskrona.

— Leg. läkaren S.-G. Sjöberg har erhållit förlängt förordnande till 1 juni 1949 som förste underläkare vid Falu lasaretts medicinska avdelning.

— Leg. läkaren Ann-Marie Bergström skall under vakans uppehålla en andre läkartjänst vid Ulleråkers sjukhus. Andre läkaren vid sjukhuset E. Ljungberg tjänstgör till 1 mars nästa år som förste läkare.

— Provinsialläkare E. Wiklund, Överkalix, har återkallat sin ansökan till provinsialläkartjänsten i Vivstavarvs distrikt.

— Leg. läkaren Ingvar Råman, Karlskrona, har återtagit ansökningar till provinsialläkartjänsterna i Göteborgs, Partille, Kungsbacka norra och Nättraby distrikt.

Apoteken. Apoteket Gasellen i Stockholm förestås från 29 juli och till dess det blivit övertaget av ny innehavare av apotekare Bror Ernham.

Universiteten. Universitetskanslern hemställer till regeringen att stadfästa Stockholms högskolestyrelses beslut att till professor i engelska vid högskolan utnämna docent F. E. Behre, Göteborgs högskola, samt styrelsens beslut att till innehavare av Berghs professur i de bildande konsternas teori och historia utnämna docent S. I. Karling, Göteborgs högskola.

— Till docent i estetik vid Lunds universitet har förordnats f. d. professorn vid Åbo akademi Hans Ruin.

— Till docent i patologi vid Lunds universitet har förordnats med. dr Folke Linell, Lund.

Mellanskolorna. Fil. mag. Arne Lysén, Göteborg, har förordnats till extra

PUB tisdagstips
"Segelhatten" här igen —

lätt och sval...
Materialet är som förut vitt sanforiserat bomullstyg och den kostar Kr. 6:75
Hatthörnan, b. v.
PAUL U. BERGSTRÖMS AB

Semester-tips

Fjällen på sommaren är en härlig rekreationsort, i synnerhet Are-fjällen med sin omväxlande terräng.
ÅREGÅRDEN o. GRAND HOTELL
ÅRE

Furuvik
Sol — semester och sensationer!
En gång Furuvik — alltid Furuvik

FALUN
Dalarnas turistcentrum hälsar Er välkommen
Staden i den minnesrika gruvbygden och med de vackra omgivningarna är ett omtyckt semestermål. Goda kommunikationer och utmärkta hotell och pensionat. Res till Falun och Dalarna i år.

Många vägar leda till det vackra Snogeholm
Snogeholms Slott, naturskönt beläget i södra Skåne, är en uppskattad tillflyktsort med trivsamma gästrum och vacker natur. Utsökt kök. Fullständiga rättigheter.
Snogeholms Slott, Sövdeborg. Tel. 39.

FJÄLLNÄS
HÖGFJÄLLSHOTELL
- vid fjäll och sjö -
är öppnat för sommaren
TEL. FJÄLLNÄS 1 (växel)
SPINNFISKE ● FLUGFISKE ● LERDUVESKYTTE
FLYGANDE HJORT ● PILBÅGESKYTTE ● BADMINTON

Res till BORGHOLM
— huvudstaden på solens och vindarnas ö!
Förfrågningar besvaras av:
AB Borgholms Badort, Stadshotellet, Pensionat Paradiset, Olai Pensionat m. fl.

Praktiskt på semester

Persedelsäcken — oumbärlig på semesterresan — i brun, slitstark smärting med läderförstärkningar och blixtlås 25.15
PALMGRENS
Allt i reseffekter.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.